

Περί τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν¹

Στὴν οἰκογένεια βρίσκεται μεγάλο μέρος ἀπ' τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν πνευματικὴ κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦν τὰ παιδιά ἀπὸ διάφορα ἐσωτερικὰ προβλήματα, δὲν εἶναι ἀρκετὲς οἱ συμβουλές, οἱ ἐξαναγκασμοί, ἡ λογικὴ κι οἱ ἀπειλές. Μᾶλλον γίνονται χειρότερα. Ἡ διόρθωση γίνεται μὲ τὸν ἐξαναγκασμὸ τῶν γονέων. Γίνετε ἄγιοι καὶ δὲν θὰ ἔχετε κανένα πρόβλημα μὲ τὰ παιδιά σας. Ἡ ἀγιότητα τῶν γονέων ἀπαλλάσσει τὰ παιδιά ἀπ' τὰ προβλήματα. Τὰ παιδιά θέλουν κοντὰ τους ἀνθρώπους ἀγίους, μὲ πολλή ἀγάπη, πού δὲν θὰ τὰ φοβερίζουν, οὔτε θὰ περιορίζονται στὴ διδασκαλία, ἀλλὰ θὰ δίδουν ἄγιο παράδειγμα

καὶ προσευχή. Νὰ προσεύχεσθε οἱ γονεῖς σιωπηλά καὶ μὲ τὰ χέρια ψηλά πρὸς τὸν Χριστό καὶ ν' ἀγκαλιάζετε τὰ παιδιά σας μυστικά. Κι ὅταν κάνουν ἀταξίες, νὰ παίρνετε κάποια παιδαγωγικὰ μέτρα, ἀλλὰ νὰ μὴν τὰ πιέζετε. Κυρίως νὰ προσεύχεσθε.

Πολλές φορές οἱ γονεῖς καί, κυρίως ἡ μητέρα, πληγώνουν τὸ παιδί γι' ἀταξία πού ἔκανε καὶ τὸ μαλώνουν ὑπερβολικά. Τότε αὐτὸ μαλώσεται. Ἀκόμη κι ἂν δὲν τὸ μαλώσεις ἐξωτερικά καὶ μέσα σου τὸ μαλώσεις κι ἀγανακτήσεις ἢ τὸ κοιτάξεις ἄγρια, τὸ παιδί τὸ καταλαβαίνει. Νομίζει ὅτι ἡ μητέρα δὲν τὸ ἀγαπάει. Ρωτᾷ τὴν μάνα:

- Μ' ἀγαπάεις, μαμά;

- Ναί, παιδί μου.

Ἄλλ' αὐτὸ δὲν πείθεται. Ἐχει πληγωθεῖ. Ἡ μητέρα τὸ ἀγαπάει, θὰ τὸ χαϊδέψει μετὰ, ἀλλ' αὐτὸ θὰ κάνει τὸ κεφάλι πίσω. Δὲν δέχεται τὸ χᾶδι, τὸ νομίζει ὑποκρισία, γιατί ἔχει πληγωθεῖ.

Τὸ παιδί θέλει κοντὰ του ἀνθρώπους θερμῆς προσευχῆς. Ὅχι ν' ἀρκεῖται ἡ μητέρα στό αἰσθητὸ χᾶδι γιὰ τὸ παιδί της, ἀλλὰ νὰ προσφέρει συγχρόνως καὶ τὸ χᾶδι τῆς προσευχῆς. Τὸ παιδί αἰσθάνεται στό βάθος τῆς ψυχῆς του τὸ πνευματικὸ χᾶδι, πού μυστικά στέλνει ἡ μητέρα του, καὶ ἔλκεται πρὸς αὐτὴν. Νιώθει ἀσφάλεια, σιγουριά, ὅταν ἡ μητέρα μὲ τὴ συνεχῆ, τὴν ἐπίμονη καὶ θερμὴ προσευχὴ της ἀγκαλιάζει τὸ παιδί της μυστικά καὶ τὸ ἐλευθερώνει ἀπ' ὅ,τι τὸ σφίγγει.

Οἱ μητέρες ξέρουν νὰ ἀγχώνονται, νὰ συμβουλευοῦν, νὰ

λένε πολλά, ἀλλὰ δὲν ἔμαθαν νὰ προσεύχονται. Οἱ πολλές συμβουλές καὶ ὑποδείξεις κάνουν πολὺ κακό. Ὅχι πολλά λόγια στὰ παιδιά. Τὰ λόγια χτυπᾶνε στ' αὐτιά, ἐνῶ ἡ προσευχὴ πηγαίνει στὴν καρδιά. Προσευχὴ χρειάζεται, μὲ πίστη, δίχως ἄγχος, ἀλλὰ καὶ καλὸ παράδειγμα.

Κάποια μέρα ἤλθε ἐδῶ στό μοναστήρι μία μητέρα ἀπελπισμένη γιὰ τὸν γιό της, τὸν Γιώργο. Ἦταν πολὺ μπερδεμένος. Γύριζε ἀργὰ τὴ νύκτα μὲ παρέες ὄχι καλές. Ἡ κατάστασή του κάθε μέρα χειρότερευε. Ἀγωνία, κλάματα ἡ μητέρα.

Τῆς λέω:

- Τίποτα, μιλιὰ ἐσύ, μόνο προσευχή.

Βάλαμε στὶς δέκα μὲ δέκα καὶ τέταρτο τὸ βράδυ, κοινὴ ὥρα προσευχῆς. Τῆς εἶπα νὰ μὴ μιλάει καὶ ν' ἀφήσει τὸν γιό της νὰ βγαίνει ὅ,τι ὥρα θέλει, νὰ μὴ ρωτᾷ, «τί ὥρα ἦταν πού ἤλθες» κ.λπ., ἀλλὰ νὰ τοῦ λέει ἔτσι, μὲ πολλή ἀγάπη: «Φάε, Γιώργο μου, στό ψυγεῖο σοῦ ἔχομε ἀφήσει φαγητό». Καὶ νὰ μὴν τοῦ λέει τίποτ' ἄλλο. Γενικῶς, νὰ τοῦ φέρεται μὲ ἀγάπη καὶ νὰ μὴν ἀφήνει τὴν προσευχὴ.

Ἡ μητέρα ἄρχισε νὰ τὰ ἐφαρμόζει, ὅποτε περᾶσανε καμιά εἰκοσαριά ἡμέρες καὶ τῆς λέει:

- Μάνα, γιατί δὲν μοῦ μιλάεις;

1. Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ βιβλίο: Γέροντος Πορφυρίου Κουσκοκαλυβίτου, *Βίος καὶ Λόγοι*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Χρυσοπηγῆς, Χανιά 2008, σελ. 420 - 432.

- Γιῶργο μου, ἐγὼ δὲν σοῦ μιλάω;

- Μάνα, κάτι ἔχεις μαζί μου. Δὲν μοῦ μιλάεις.

- Περιέργο πρᾶγμα εἶναι αὐτό πού μοῦ λές, Γιῶργο μου. Πῶς δὲν σοῦ μιλάω; Νά, τώρα δὲν σοῦ μιλάω; Τί θέλεις νά σοῦ πῶ;

Κι ὁ Γιῶργος δὲν τῆς ἀπάντησε. Μετά ἤλθε στό μοναστήρι ἢ μπτέρα καί μοῦ λέει:

- Γέροντα, τί ἦταν αὐτό πού μοῦ εἶπε τό παιδί;

- Ἐπέτυχε ἡ μέθοδος μας!

- Ποιά μέθοδος;

- Πού σᾶς εἶπα νά μὴν τοῦ μιλάτε, νά κάνετε μόνο προσευχή μυστικά καί τό παιδί θά συνέλθει.

- Λέεις νά εἶναι αὐτό;

- Αὐτό εἶναι, τῆς λέω. Θέλει νά τοῦ κάνεις τὴν παρατήρηση, «ποῦ ἦσουν; τί ἔκανες;». Καί αὐτός νά φωνάζει, ν' ἀντιδρᾷ καί νά ἔρχεται ἀκόμη πιό ἀργά.

- Πῶ, πῶ! λέει. Τί μυστήρια κρύβονται!

- Τό κατάλαβες; Ἐφόσον σοῦ μιλάει ἢ κατάστασις. Αὐτός σέ

βασάνιζε, γιατί ἤθελε νά τόν μαλώνεις, γιὰ νά κάνει τὰ σκέρτσα του. Δὲν τόν μαλώνεις, στενοχωριέται. Ἄντί νά στενοχωριέσαι ἐσύ, ὅταν κάνει αὐτός τὰ δικά του, τώρα, πού δὲν στενοχωριέσαι ἐσύ καί δείχνεις ἀπάθεια, στενοχωριέται αὐτός.

Νά βλέπομε τόν Θεό στό πρόσωπο τῶν παιδιῶν καί νά δώσομε τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στά παιδιά. Νά μάθουν καί τὰ παιδιά νά προσεύχονται. Γιὰ νά προσεύχονται τὰ παιδιά, πρέπει νά ἔχουν αἷμα προσευχόμενων γονέων. Ἐδῶ πέφτουν ἔξω μερικοὶ καί λένε: «Ἐφόσον οἱ γονεῖς προσεύχονται, εἶναι εὐσεβεῖς, μελετοῦν τὴν Ἁγία Γραφή καί τὰ παιδιά τὰ ἀνέθρεψαν «ἐν παιδείᾳ καί νοουθεσίᾳ Κυρίου», ἐπόμενο εἶναι νά γίνουν καλά παιδιά». Ὅριστε, ὅμως, πού βλέπομε ἀντίθετα ἀποτελέσματα, λόγω τῆς καταπίεσεως.

Δὲν εἶναι ἀρκετό νά εἶναι οἱ γονεῖς εὐσεβεῖς. Πρέπει νά μὴν καταπιέζουν τὰ παιδιά, γιὰ νά τὰ κάνουν καλά μέ τὴ βία. Εἶναι δυνατὸν νά διώξομε τὰ παιδιά ἀπ' τόν Χριστό, ὅταν ἀκολουθοῦμε τὰ τῆς θρησκείας μέ ἐγωισμό. Τὰ παιδιά δὲν θέλουν καταπίεση. Μὴν τὰ ἐξαναγκάζετε νά σᾶς ἀκολουθήσουν στὴν ἐκκλησία. Μπορεῖτε νά πεῖτε: «Ὅποιος θέλει, μπορεῖ νά ἔλθει τώρα μαζί μου ἢ

ἀργότερα». Ἀφήστε νά μιλήσει στὶς ψυχές τους ὁ Θεός. Ἡ αἰτία πού μερικῶν εὐσεβῶν γονέων τὰ παιδιά, ὅταν μεγαλώσουν, γίνονται ἀτίθασα κι ἀφήνουν καί τὴν Ἐκκλησία κι ὅλα καί τρέχουν ἄλλοῦ νά ἱκανοποιηθοῦν, εἶναι αὐτὴ ἡ καταπίεση πού τοὺς ἀσκοῦν οἱ «καλοὶ» γονεῖς. Οἱ τάχα «εὐσεβεῖς» γονεῖς, πού εἶχαν τὴ φροντίδα νά κάνουν τὰ παιδιά τους «καλοὺς χριστιανούς», μ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη τους, τὴν ἀνθρωπινῆ, τὰ καταπίεσαν κι ἔγινε τό ἀντίθετο. Πιέζονται, δηλαδή, ὅταν εἶναι μικρά τὰ παιδιά κι ὅταν γίνουν δεκαῆξι χρονῶν, δεκαεφτά ἢ δεκαοχτώ, φθάνουν στό ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Ἀρχίζουν ἀπὸ ἀντίδραση νά πηγαίνουν μέ παλιοπαρέες καί νά λένε παλιόλογα.

Ἐνῶ, ὅταν ἀναπτύσσονται μέσα στὴν ἐλευθερία, βλέποντας συγχρόνως τό καλὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων, χαιρόμαστε νά τὰ βλέπομε. Αὐτό εἶναι τό μυστικό, νά εἶσαι καλός, νά εἶσαι ἅγιος, γιὰ νά ἐμπνέεις, νά ἀκτινοβολεῖς. Ἡ ζωὴ τῶν παιδιῶν φαίνεται νά ἐπηρεάζεται ἀπ' τὴν ἀκτινοβολία τῶν γονέων. Ἐπιμένουν οἱ γονεῖς: «Ἄντε νά ἐξομολογηθεῖς, ἄντε νά μεταλάβεις, ἄντε νά κάνεις αὐτό...». Τίποτα δὲν γίνεται. Ἐνῶ βλέπει ἐσένανε; Αὐτό πού ζεῖς, αὐτό καί ἀκτινοβολεῖς. Ἀκτινοβολεῖ ὁ Χριστός μέσα σου; Αὐτό πηγαίνει

στό παιδί σου. Ἐκεῖ βρίσκεται τό μυστικό. Κι ἂν γίνε αὐτό, ὅταν τό παιδί εἶναι μικρὸ στὴν ἡλικία, δὲν θά χρειασθεῖ νά κοπιᾷσῃ πολὺ, ὅταν μεγαλώσει. Πάνω σέ αὐτό τό θέμα ἀκριβῶς ὁ σοφὸς Σολομῶν χρησιμοποιεῖ μία ὠραιότατη εἰκόνα, τονίζοντας τὴ σημασία πού ἔχει τό καλὸ ξεκίνημα, ἡ καλὴ ἀρχή, τό καλὸ θεμέλιο. Λέγει σ' ἓνα σημεῖο: «Ὁ ὀρθρῖσας πρὸς αὐτήν (τὴν σοφίαν), οὐ κοπιᾷσῃ· πάρεδρον γὰρ εὐρήσει τῶν πυλῶν αὐτοῦ». Ὁ «ὀρθρος πρὸς αὐτήν», εἶναι ἡ ἀπὸ νεαρά ἡλικία ἀπασχόλησις μέ αὐτὴ, τὴ σοφία. Σοφία εἶναι ὁ Χριστός. Ἡ λέξη «πάρεδρος» σημαίνει «βρίσκεται πλησίον».

Ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι ἅγιοι καί τό μεταδώσουν αὐτό στό παιδί καί τοῦ δώσουν ἀγωγή ἐν Κυρίῳ, τότε τό παιδί, ὅ,τι ἐπιδράσεις κακῆς κι ἂν ἔχει ἀπ' τό περιβάλλον του, δὲν ἐπηρεάζεται, διότι ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα του θά βρίσκεται ἡ Σοφία, ὁ Χριστός. Δὲν θά κοπιᾷσῃ, γιὰ νά τὴν ἀποκτήσει. Φαίνεται πολὺ δύσκολο νά γίνε καλός, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα εἶναι πολὺ εὐκόλο, ὅταν ἀπὸ μικρὸς ξεκινήσεις μέ καλά βιώματα. Μεγαλώνοντας, δὲν χρειάζεται κόπος, τό ἔχεις μέσα σου τό καλὸ, τό ζεῖς. Δὲν κοπιᾷσῃς, τό ἔχεις ζήσει, εἶναι περιουσία σου, πού τὴ διατηρεῖς, ἂν προσέξεις, σέ ὅλη σου τὴ ζωὴ.

**Άμβλώσεις και Έξωσωματική
Γονιμοποίηση - Μιά ήθικη αντίνομία
στή σύγχρονη κυπριακή κοινωνία**

(Ποιμαντική προσέγγιση)

Πρωτοπρ. Τέλλου Παπαδόπουλου
Θεολόγου - Νομικού

ΜΕΡΟΣ Γ'

Σέ προηγούμενα άρθρα τονίσαμε ότι στις περιπτώσεις που δύο σύζυγοι προσπαθούν να αποκτήσουν δικό τους τέκνο, με τί διαδικασία της Έξωσωματικής Γονιμοποίησης, τό μεγαλύτερο ήθικό πρόβλημα σχετίζεται με τό ένδεχόμενο, σέ κάποια φάση τής όλης διαδικασίας, ένα ή περισσότερα έμβρυα-τέκνα τους, είτε νά θανατωθούν εν ψυχρώ ως «άκατάλληλα» είτε νά φυλαχθούν προσωρινά για νά χρησιμοποιηθούν για πειράματα (πειραματικά έμβρυα) είτε νά αποθηκευθούν, εν

άναμονή μελλοντικής αξιοποίησης σέ συνθήκες κατάψυξης (κατεψυγμένα έμβρυα)¹. Βέβαια, και πολλά άλλα ήθικά προβλήματα αναφέρονται, τά όποια δέν αναλύσαμε, ως λ.χ. τά σχετιζόμενα με τήν προκλητή έξαγωγή σπέρματος από τόν πατέρα².

Μέ ιδιαίτερη έμφραση, επίσης, έγινε αναφορά στό ύψηλό χρηματικό κόστος κάθε προσπάθειας για Έξωσωματική Γονιμοποίηση³, καθώς και στό «*ανεξέλεγκτα οικονομικά συμφέροντα ιατρών, κλιβικών και εταιρειών*»⁴, τά όποια

1. Βλ. Τερās Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, Έπιτροπή Βιοηθικής, *Έπίσημα κείμενα Βιοηθικής. Μεταμοσχεύσεις, Εϋθανασία, Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή*, έκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 2007, σ. 64.

2. Βλ. ένδ. ό.π., σ. 59. Για αναλυτικότερες προσεγγίσεις, βλ. *Η Tristram Engelhardt, Τά θεμέλια τής Βιοηθικής. Μία χριστιανική προσέγγιση* (μτφρ. Πολυξένη Τσαλίκη - Κιοσόγλου), έκδ. Αρμός, Αθήνα 2007, σ. 308.

3. Στήν Ελλάδα, για παράδειγμα, σχετική έρευνα που έγινε τό 1997 έδειξε ότι για τρεις, κατά μέσο όρο, προσπάθειες Έξωσωματικής Γονιμοποίησης με τί φαρμακευτική άγωγή, τό κόστος ανερχόταν σέ 5.000.000 δραχ., δηλ. περίπου 8.500 λίρες ή 14.000 ευρώ, (βλ. Βασιλείου Φανάρα, *Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή. Ηθικοκοινωνική προσέγγιση*, έκδ. Τό Παλίμψηστον, Θεσσαλονίκη 2000, σ. 91).

4. Τερās Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, *Έπίσημα κείμενα Βιοηθικής*, ό.π., σ. 73 κ.έ.

πολλές φορές κατευθύνουν τούς συζύγους στό νά προτιμούν πρακτικές ύψηλου κόστους, έστω και αν αυτές συνεπάγονται αύξηση τής πιθανότητας κάποια έμβρυα, τελικώς, νά θανατωθούν ή νά φυλαχθούν στήν κατάψυξη. Τέτοια πρακτική ύψηλου κόστους, αλλά και αύξημένης πιθανότητας θανάτωσης εμβρύων, είναι ή, διά τής χορηγίσεως όρμονών, «*προκλητή πολύ-ώορρηξία*», ή όποία σαφώς προτιμάται έναντι τής πρακτικής της, κατά τό φυσικό κύκλο, συλλογής ώορίων που κοστίζει πολύ ολιγότερα⁵.

Στό σημείο αυτό, θά επιχειρήσουμε νά παρουσιάσουμε παρόμοια τραγικά φαινόμενα τής σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας, στό όποια ή θανάτωση άθώων εμβρύων συνδυάζεται με τήν κατασπατάληση όχι μόνο ιδιωτικού, αλλά και δημοσίου χρήματος. Οί πιο κάτω έπισημάνσεις ένδιαφέρουν άμεσα και καιρία τούς ποιμένες που καλούνται, όχι μόνο νά υπερασπισθούν και προφυλάξουν τά άθώα θύματα-έμβρυα, αλλά και νά διαφωτίσουν, κρίνουν και προβοούν σέ έλεγχο τών αϋτουργών, και εν γένει συνεργών (δηλ. τών ιατρών, νοσηλευτών, γονέων κ.λπ.), στή διάπραξη τών εν λόγω εκ προμελέτης θανατώ-

σεων, καθώς και τών προσώπων εκείνων που είναι έντεταλμένοι νά προστατεύουν, με τί θέσπιση και εφαρμογή τών νόμων τής Πολιτείας, τί ζωή τών αδυνάτων και ανυπεράσπιστων εμβρύων. Άς μίν ξεχνοϋμε ότι τέκνα τής Έκκλησίας, για τά όποια έχει ποιμαντική ευθύνη, δέν είναι μόνο οί Όρθόδοξοι Χριστιανοί γονείς, αλλά και οί άσκούντες τί νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική έξουσία, στήν Κυπριακή Δημοκρατία, βαπτισμένοι Όρθόδοξοι, βουλευτές, εισαγγελείς, αστυνομικοί, δικαστικοί κ.λπ.

Άναφέρουμε, λοιπόν, φαινόμενα και συμπεριφορές του κοινωνικού βίου, τά όποια, ενω από τί μία κινούνται στήν ίδια «λογική» ή όποια, τίς πιο πολλές φορές (όχι βέβαια πάντοτε), διέπει τήν προσπάθεια για έπίτευξη Έξωσωματικής Γονιμοποίησης (δηλ. τί «λογική» του άγνοω τί «φωνή» και τί ζωή, όσων δέν μπορούν νά διαμαρτυρηθούν και νά αϋτοαμυνθούν, δηλ. εν προκειμένω τών εμβρύων, προκειμένου νά ικανοποιησω τό θέλημά μου), μπορούν από τήν άλλη (τά φαινόμενα αϋτά) νά δώσουν με κατάλληλη διαχείριση, ανάμακτες λύσεις στό όντως θεμιτό και ιερό θέλημα κάποιων συζύγων νά αποκτήσουν τέκνα.

5. Ό.π.

Θανατώσεις χιλιάδων, κατά έτος, άθώων έμβρύων πού γονιμοποιήθηκαν κατά φυσικό τρόπο (όχι μέ Έξωσωματική Γονιμοποίηση)

Η Άμβλωση, δηλ. ή θανάτωση τοῦ εμβρύου, ένώ ήδη εύρίσκειται στή μήτρα τής μητέρας του, εἶναι φαινόμενο συχνότατο στίς μέρες μας. Επίσημες στατιστικές δέν υπάρχουν, αλλά δημοσιογραφικές πηγές άνεβάζουν τόν αριθμό τών Άμβλώσεων, πού, κατά έτος, γίνονται στήν Κύπρο, στίς 10.000 μέ 20.000. Η θανάτωση ενός τόσο μεγάλου αριθμοῦ εμβρύων, τήν ἴδια στιγμή πού ένας πολύ μεγάλος αριθμός εγγάμων ζευγαριών ποθει διακαώς νά αποκτήσκει ένα τέτοιο υγιές έμβρυο⁶, άναδεικνύει τό μέγεθος τής ήθικῆς άντινομίας πού χαρακτηρίζει, στόν τομέα αυτό, τή σύγχρονη κυπριακή κοινωνία (τά μέλη τής οποίας εἶναι, κατά συντριπτική πλειοψηφία, Όρθόδοξοι Χριστιανοί)⁷. Καί άναλύουμε, μέ συγκεκριμένα παραδείγματα, τό φαινόμενο τής άντινομίας:

Κάθε μέρα στήν Κύπρο λαμβάνουν χώρα, κατά μέσο όρο, σαράντα περίπου θανατώσεις άθώων εμβρύων, συλληφθέντων κατά φυσιολογικό τρόπο. Σαράντα, δηλ., έγκυες μητέρες (άγαμες ή έγγαμες), ύποκύπτουσες στίς πολλαπλές, έμμεσες ή άμεσες ψυχικές πιέσεις, στερούμενες τής συμπαράστασης καί στήριξης τοῦ οικογενειακοῦ καί κοινωνικοῦ περιγυρου (στόν όποιο άνήκουμε όλοι μας), παίρνουν τήν άπόφαση νά ύποβληθοῦν στή διαδικασία τής έκτρωσης (τῆς διά ιατρικῆς, δηλ., πράξεως θανάτωσης τοῦ κυοφορουμένου τέκνου τους).

Τήν ἴδια στιγμή, κάποιες άλλες πονεμένες γυναίκες, σέ κάποιες (ή καί στίς ἴδιες) γυναικολογικές κλινικές, ύποβάλλουν τόν έαυτό τους στή διαδικασία τής Έξωσωματικῆς Γονιμοποίησης. Στόχος: νά αποκτήσουν, έστω καί μέ τήν έπώδυνη, δαπανηρή καί μή φυσική αυτή ιατρική πράξη, εκείνο τό πολύτιμο γι' αὐτούς έμβρυο, τό όποιο λίγα μέτρα πιό πέρα, όλόζώντανο καί υγιές, «έκ προμελέ-

της»⁸ φονεύεται. Καί μάλιστα, σέ κάποιες περιπτώσεις, φονεύεται μέ τέτοιες άπάνθρωπες μεθόδους, ώστε ό θάνατος νά μίν έπέρχεται άκαριαίως, αλλά άφοῦ έχει προηγηθεῖ πολύωρο μαρτύριο φρικτῶν πόνων⁹. Τό γεγονός ότι οί κραυγές πόνου τοῦ εμβρύου δέν ακούγονται, δέν μειώνει, βέβαια, τήν άπαξία τοῦ εγκλήματος.

Μέ άλλα λόγια, τήν ἴδια στιγμή πού, μέ πόνο καρδίας καί έντονότατη ψυχική σύγκρουση, μία έγκυος μητέρα εισέρχεται στό χειρουργείο, μέ σκοπό νά παραδώσει σέ θάνατο τό υγιέστατο κυοφορούμενο τέκνο της, μία άλλη, πονεμένη καί ψυχικά συντετριμμένη, άτεκνη γυναίκα ύπο-

βάλλει τόν έαυτό της σέ ιατρικές πράξεις, κατά πᾶσα πιθανότητα ήθικά άνεπίτρεπτες¹⁰, έχοντας τή μικρή έλπίδα (ποσοστό έπιτυχίας λιγότερο άπό ένα στά πέντε)¹¹ ότι θά πετύχει νά τεκνοποιήσει υγιές τέκνο.

Κραυγαλέα κοινωνική ύποκρισία καί ήθική άντινομία

Ίδού, λοιπόν, ή ύποκρισία όλων ήμῶν πού άπαρτίζουμε τή σύγχρονη κοινωνία τής Κύπρου. Από τή μία, άνεχόμαστε¹² φόνους (ένίοτε έπώδυνους) άθώων εμβρύων μέ φυσικό τρόπο γονιμοποιηθέντων, ταυτόχρονα δέ καταβάλλουμε τεράστια ποσά πρὸς διενέργεια

8. Σύμφωνα μέ τό άρθρο 204 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικα τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, προμελέτη εἶναι ή «πρόθεση πρόκλησης θανάτου οἰουδήποτε προσώπου».

9. Βλ. ένδ. Μητροπολίτου Ίεροθέου Βλάχου, *Βιοηθική καί Βιοθεολογία*, έκδ. Ίερᾶς Μονῆς Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), Λειβαδιά 2005, σ. 141 κ.έ. καί ἰδίως σ. 145 - 146.

10. Χρησιμοποιοῦμε τόν όρο «κατά πᾶσα πιθανότητα», διότι ένδεχομένως, έστω καί άν παρήχθησαν πολλά ώάρια, τελικῶς νά γονιμοποιήθησαν μόνο 1, 2 ή καί 3, τά όποία καί μεταφέρθησαν στή μήτρα πρὸς κυοφορία, χωρίς, δηλ., νά μείνουν πλεονάζοντα έμβρυα. Σ' αυτές τίς περιπτώσεις, άν μή τί άλλο, δέν λαμβάνουν χώρα έκ προθέσεως θανατώσεις εμβρύων (πρὸβλ. καί Ίερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ό.π., σ. 82).

11. Στατιστικές στίς Η.Π.Α. γιά τήν περίοδο 1985 - 1993 δείχνουν ότι μόνο τό 17% άπό τίς άρχικές προσπάθειες Έξωσωματικῆς Γονιμοποίησης κατέληξε σέ έπιτυχή γέννηση τέκνου (βλ. Βασιλείου Φανάρα, ό.π., σ. 90 - 91).

12. Βέβαια, οί νόμοι τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κατ' άρχήν άπαγορεύουν τήν Άμβλωση, θεωρώντας τήν κακούργημα καί προβλέποντας ποινή φυλάκισης μέχρι έπτά χρόνια (άρθρο 168 καί 169 Ποινικοῦ Κώδικα). Τήν «έπιτρέπουν», όμως, ύπό όρους (άπαράδεκτους, βέβαια, άπό πλευρᾶς χριστιανικῆς ήθικῆς) σέ κάποιες περιπτώσεις. Στήν πράξη, όμως, τουλάχιστον σέ μή δημόσια νοσοκομεία καί κλινικές, ό νόμος προφανῶς πλειστάκις, άτιμωρητί, παραβιάζεται. Εἶναι, όμως, βέβαιο ότι καί μόνο ή ύπαρξή του λειτουργεῖ, σέ κάποιες περιπτώσεις, άποτρεπτικά καί περιορίζει, έστω καί σέ κάποιο βαθμό, τόν αριθμό τών έκτρώσεων.

6. Στατιστικές, πού έγιναν στίς Η.Π.Α., πρὸ δεκαπενταετίας, έδειξαν ότι ένα ποσοστό 20% άπό τά έγγαμα ζευγάρια άντιμετωπίζει προβλήματα γονιμότητας (βλ. Βασιλείου Φανάρα, ό.π., σ. 61).

7. Τονίζουμε τό δεδομένο αυτό, γιά νά φανεί ότι όλοι ευθινόμαστε γιά τήν ήθική αυτή άντινομία, οί δέ ποιμένες έχουν αυξημένο χρέος νά τήν άποκαλύψουν καί, ει δυνατόν, άντρέψουν.

ιατρικῶν πράξεων (μή φυσικῶν, ἀμφιβόλου ἐπιτυχίας καί σχεδόν βεβαίας ἠθικῆς ἀπαξίας) πρὸς ἐπίτευξη Ἐξωσωματικῆς Γονιμοποίησης, μέ τελικό σκοπό τὴν κυοφορία ἐνός τέτοιου ὑγιοῦς ἐμβρύου.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νά ἀναφέρουμε ἓνα ὑποθετικό παράδειγμα, τό ὁποῖο, κατά σχετική ἀναλογία καί σέ ἓνα μικρό βαθμό, βοηθεῖ στό νά γίνει ἀντιληπτό τό μέγεθος τῆς κοινωνικῆς ὑποκρισίας. Σέ μία κοινωνία, πλουσιῶν καί πτωχῶν, συμβαίνει τό ἐξῆς παράλογο: Καθημερινῶς, σαράντα πλούσιοι καταστρέφουν ὀλοσχερῶς ἀντίστοιχες σαράντα νεόδμητες πλήρεις καί στερεές κατοικίες, ὑπό τὴν ἀνοχὴ τοῦ ἐπίσημου κράτους. Τὴν ἴδια στιγμή, τό ἴδιο ἐπίσημο κράτος ἐπιδοτεῖ μέ ὑπέρογκα ποσά καθημερινῶς σαράντα ἀστέγους πτωχοῦς, γιὰ ἀγορὰ ὑλικῶν πρὸς οἰκοδομὴ κατοικίας, τὰ ὁποῖα ὅμως (ὕλικά) παρουσιάζουν τὴν ἐξῆς ἰδιομορφία: οἱ πιθανότητες νά εἶναι στερεά καί ἀνθεκτικά εἶναι μίαι στίς πέντε, γι' αὐτό καί κατά ποσοστό 80% τὰ χρήματα πού δίδει

τό κράτος σπαταλοῦνται ἐπὶ ματαίῳ καί ἐξανεμίζονται.

Βέβαια, τό πῶς πάνω παραδειγμα εἶναι ἐν πολλοῖς ἄστοχο, καθόσον ἓνας ἄνθρωπος, ὅπως εἶναι τό ἔμβρυο, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀξία εἶναι μεγαλύτερη ἀπ' ὅλη τὴν ὑλική κτίση, δέν μπορεῖ, οὔτε χάριν παραδείγματος νά συγκριθεῖ μέ μία οἰκία¹³. Παρ' ὅλα αὐτά, εἶναι δυνατό ὁ παραλληλισμός αὐτός νά ἀποκαλύψει, ἔστω ἐν μέρει, τό μέγεθος τῆς ἀδικίας καί ἠθικῆς ἀντινομίας γιὰ τὴν ὁποία ὅλοι μας εὐθυνόμαστε:

Ἀπό τί μία φονεύουμε ἀθῶα ὑγιῆ ἔμβρυα (συλληφθέντα μέ φυσιολογικό τρόπο) καί ἀπό τὴν ἄλλη «πατοῦμε ἐπὶ πτωμάτων» ἄλλων ἀθῶων ἐμβρύων, μέ σκοπὸ νά ἐπιτύχουμε (μέ πιθανότητα ἐπιτυχίας ἓνα στά πέντε) τί (μή φυσική) γονιμοποίηση κάποιου τρίτου ἐμβρύου.

Πῶς συγκεκριμένες, ὅμως, παρατηρήσεις καί προτάσεις στό θέμα, θά ἐπιχειρήσουμε νά διατυπώσουμε σέ ἐπόμενο ἀρθρο.

(Συνεχίζεται)

13. Πρὸβλ. «Τί γάρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐάν τόν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δέ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ.» (Ματθ. ιστ', 26).

Ἡ μετάφραση τῆς Θείας Λειτουργίας

Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου

ΜΕΡΟΣ Δ'

Ἡ βίωση τῆς Θείας Λειτουργίας

Ὅπως τονίσαμε στά προηγούμενα ἀρθρα μας, στήν Θεία Λειτουργία δέν πηγαίνουμε γιὰ νά κατανοήσουμε κάτι, ἀλλά γιὰ νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Χριστό. Στήν Θεία Λειτουργία βιώνουμε τὴν μεγάλη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἀποκαλύπτεται ἐνώπιόν μας ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί ἐμεῖς προσφέρουμε ὀλόκληρο τόν ἑαυτό μας στόν Θεό, ἀναζητώντας τὴν βίωση τῆς Βασιλείας Του. Ἡ καρδιά μας, ὑπό κάποιες προϋποθέσεις τίς ὁποῖες θά δοῦμε ἀργότερα, συλλαμβάνει τό ἔλεος καί τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὅλα τὰ τροπάρια, οἱ αἰτήσεις καί οἱ εὐχές πού χρησιμοποιοῦμε στήν λατρευ-

τική μας ζωή, ζητοῦν ἢ καταλήγουν μέ τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἀκόμη, αὐτό τό συνειδητοποιοῦμε καλύτερα, ὅταν ἀντιληφθοῦμε ὅτι ἡ ἀδιάλειπτη κραυγή τῆς Ἐκκλησίας μέσα στόν ναό εἶναι τό «Κύριε ἐλέησον».

Τὰ τρία στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, μᾶς διδάσκουν ὅτι ὁ πιστός γιὰ νά φθάσει στήν τελειότητα θά πρέπει νά περάσει μέσα ἀπό τὰ τρία στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Δηλαδή τῆς κάθαρσης, τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς θέωσης. Νά καθαρίσει τόν ἑαυτό του ἀπό τὴν ἁμαρτία καί τὰ πάθη, νά τόν ἐλευθερώσει ἀπό τίς ὑλικές ἐξαρτήσεις (λογισμούς, ἐπιθυμίες, πάθη κ.λπ.), νά δεχθεῖ

μέσα στον νοῦ του τόν φωτισμό τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καί νά ἐνωθεῖ ὄντολογικά (πραγματικά), μέσῳ τῶν Μυστηρίων, μέ τόν Χριστό, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ καί τήν θέωσή του.

Μέσα στον ναό βιώνουμε αὐτά τά τρία στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί φθάνουμε στήν κατά χάριν ἐνωσή μας μέ τόν Τριαδικό Θεό. Μάλιστα, οἱ Πατέρες βλέπουν στά τρία μέρη τοῦ ναοῦ (νάρθηκας, κυρίως ναός καί ἱερό βῆμα) ἕνα ξεκάθαρο παραλληλισμό μέ τά τρία στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Στόν νάρθηκα, πού εἶναι τό δυτικό μέρος, εἰσερχόμενοι μέσα στον ναό, ἀφοῦ προσκυνήσουμε τίς εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καί τοῦ ἁγίου τοῦ ναοῦ, «λαμβάνουμε καιρό», γιά νά προχωρήσουμε στον κυρίως ναό. «Καιρός» σημαίνει ὅτι ἀφήνουμε ἔξω ἀπό τόν ναό κάθε μέρωμα

καί φροντίδα κοσμική, λογισμούς, ἐνθυμίες πονηρές, ἐπιθυμίες καί πάθη καί ζητοῦμε τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, γιά νά μᾶς ἐνισχύσει καί ἐνδυναμώσει, γιά νά καταστοῦμε ἱκανοί νά βιώσουμε τόν φωτισμό καί τήν θέωση μέσα ἀπό τό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Διλαδή εἰσερχόμεστε μέσα σ' ἕνα ἄλλο καιρό, χρόνο, καθαρά πνευματικό καί ἐξαγιασμένο. Ἔτσι, ὁ νάρθηκας συμβολίζει τό πρῶτο στάδιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, πού εἶναι ἡ κάθαρση.

Στόν κυρίως ναό, ἀκοῦμε τού ἱεροῦς ὕμνους, τά ἀναγνώσματα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή, τό θεῖο κήρυγμα καί, μέσα ἀπό τήν μελέτη τῶν πνευματικῶν νοημάτων τους, στρέφουμε τόν νοῦ στον Θεό καί δεχόμεστε τόν φωτισμό τῆς Χάριτος Του. Φωτίζεται ἡ καρδιά μας, οἱ αἰσθήσεις μας, ὁλόκληρη ἡ ὑπαρξή μας. Γι' αὐτό καί

ὁ κυρίως ναός συμβολίζει τό δεύτερο στάδιο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, πού εἶναι ὁ φωτισμός τοῦ ἀνθρώπου. Μέσα ἀπό τόν φωτισμό, ὁ πιστός λαμβάνει γνώση τοῦ μυστηρίου τῆς ἀποκάλυψης τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀποκαλύπτονται καί βιώνει τήν ἀγάπη καί τό ἔλεός Του καί γεννᾶται μέσα του ὁ ἀσίγαστος πόθος γιά νά ἐνωθεῖ μαζί Του.

Ἄφοῦ κάποιος καθαρίζει τόν ἑαυτό του καί δεχθεῖ μέσα του τόν φωτισμό τοῦ Θεοῦ, λαμβάνει τήν δυνατότητα νά προχωρήσει στό τρίτο μέρος, τό ἱερό βῆμα, ὅπου ἐκεῖ διά τῆς Θείας Κοινωνίας ἐνώνεται μυστηριακά—πραγματικά μέ τόν Θεό καί θεώνεται. Γι' αὐτό καί ἀμέσως μετά τήν ἐνωσή μας μέ τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ, ἀναφωνοῦμε πανηγυρικά: *«Εἶδομεν τό Φῶς τό ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὐρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιαίρετον Τριάδα προσκυνούντες αὐτή γάρ ἡμᾶς ἔσωσεν».*

Μέ ὅσα ἀναφέραμε πῶς πάνω, ἀντιλαμβανόμεστε ποιός εἶναι ὁ σκοπός τῆς μετοχῆς μας στήν Θεία Λειτουργία. Θέλω νά σημειώσω ἐδῶ ὅτι ὅταν λέμε ὅτι ὁ πιστός πρέπει νά περάσει μέσα ἀπό αὐτά τά τρία στάδια, τήν κάθαρση, τόν φωτισμό καί τήν θέωση, δέν ἐννοοῦμε ὅτι πρέπει

αὐτά νά γίνονται ὡς τρία αὐτόνομα πράγματα. Διλαδή ὅτι κάποιος θά πρέπει νά καθαριεῖ τελείως, μετά νά προχωρήσει στον φωτισμό καί στήν συνέχεια νά φθάσει στήν θέωση. Ὅσο κανεῖς καθαρίζεται (μέ τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν, τήν ἀσκητική ζωή, τήν προσευχή, τήν νήψη κ.λπ.), τόσο φωτίζεται καί ὅσο φωτίζεται καί τοῦ ἀποκαλύπτεται ἡ γνώση τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, τόσο θεώνεται. Ἀνάλογα, λοιπόν, μέ τήν καθαρότητα εἶναι καί ὁ φωτισμός, καί ἀνάλογα μέ τόν φωτισμό εἶναι καί ἡ μετοχή στήν ἄκτιστη ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Οἱ προϋποθέσεις τῆς μετοχῆς μας στήν Θεία Λειτουργία

Σέ μία ἐκδήλωση, στήν ὁποία παρευρίσκονταν καί σημαίνοντα πολιτικά πρόσωπα, μίλησα γιά τήν Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας καί εἶπα ὅτι ὁ ἀνθρώπος γιά νά ὁλοκληρωθεῖ πνευματικά, δέν πρέπει νά σκέπτεται μόνο μέ τήν ἀνθρωπολογική (διλαδή τήν ἀνθρώπινη λογική πού εἶναι πεπερασμένη καί

έμπαθής), αλλά κυρίως πρέπει να σκέπτεται με την Θεολογική (δηλαδή την λογική του Θεού, όπως αυτή μας αποκαλύφθηκε από τον Θεάνθρωπο Ίησοϋ). Μετά το πέρας της εκδηλώσεως, ένας εκ των πολιτικῶν με ρώτησε, πῶς εἶναι δυνατόν να μποῦμε στήν λογική του Θεοῦ και να τήν κατανοήσουμε. Ἄν γίνει αὐτό ἢ ἐμεῖς θά γίνουμε, συνέχισε, θεοί ἢ ὁ Θεός θά πάψει να εἶναι Θεός. Ἐγὼ τοῦ ἀπάντησα ὅτι ἐκεῖνος πού δέν ἀσχολεῖται με τόν Θεό και δέν ἔχει τίς προϋποθέσεις να τοῦ ἀποκαλυφθεῖ, εἶναι παντελῶς ἀδύνατο να κατανοήσει τήν Θεολογική Του. Ὅταν, γιά παράδειγμα, εἴμαστε αλειτούργητοι, δέν μποροῦμε να ἔχουμε και τήν ἀπαίτηση να κατανοοῦμε τά μυστήρια πού ἀποκαλύπτονται και βιώνονται μέσα στήν Θεία Λειτουργία. Ὁ Θεός «κατανοεῖται» ὅσο τόν πλησιάζουμε και

ὅσο διαθέτουμε τίς βασικές προϋποθέσεις τῆς κατανόησής Του. Στήν συνέχεια, θά ἤθελα να ἀναφερθῶ σε τρεῖς τέτοιες προϋποθέσεις, τίς ὁποῖες πρέπει να ἔχουμε γιά να προσεγγίσουμε τό μυστήριο τῆς θεώσῆς μας.

Πρώτη προϋπόθεση, εἶναι ἡ **προετοιμασία**, τήν ὁποία ὁ πιστός πρέπει να κάνει πρῖν ἀπό τήν μετοχή του στήν Θεία Λειτουργία. Αὐτή ἡ προετοιμασία δέν εἶναι κάτι τό τυπικό και ἐξωτερικό, ὅπως οἱ καθαρισμοί στήν Παλαιά Διαθήκη, ἢ μία τυπολατρική κατάσταση πού ἐξαντλεῖται σε κάποια πράγματα, τά ὁποῖα πρέπει κάποιος να κάνει πρῖν τόν ἐκκλησιασμό του. Ἡ προετοιμασία αὐτή συνίσταται στό να μαζέψει κανεῖς τόν νοῦ του ἀπό τά ἐμπαθῆ και

ἁμαρτωλά πράγματα, να ἡσυχάσει ἐσωτερικά και να τόν στρέψει πρὸς τά πνευματικά, ὥστε να μπορεῖ να δεχθεῖ μέσα του τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ἐάν ὁ νοῦς ἀσχολεῖται συνεχῶς με τά ὑλικά πράγματα και διαχέεται ἐδῶ και ἐκεῖ, εἶναι ἀδύνατο τήν ἄλλη μέρα στόν ναό να μπορέσει κάποιος να τόν μαζέψει και να τόν κρατήσει στα πνευματικά νοήματα τῶν τελουμένων και μέσα ἀπό αὐτά να βιώσει τήν κοινωνία με τόν Θεό.

Γι' αὐτό και ἡ Ἐκκλησία τοποθετεῖ τόν Ἐσπερινό, τήν προηγούμενη μέρα τῆς Θείας Λειτουργίας, γιά να προετοιμάσει τούς πιστούς γιά τήν μετοχή τους στό μυστήριο τῆς θεώσῆς τους. Εἶναι χαρακτηριστική ἡ τελευταία εὐχή πού λέγεται στήν ἀκολουθία τοῦ Ἐσπερινοῦ και ἡ ὁποία ἀναφέρεται σ' αὐτή τήν πνευματική και ἐσωτερική προετοιμασία. Μᾶς προτρέπει ὁ ἱερέας να κλίνουμε τίς κεφαλές μας στόν Θεό και να προσευχηθοῦμε, ὥστε, ὅπως μᾶς διαφύλαξε καθ' ὅλη τήν διάρκεια τῆς παρούσας ἡμέρας, ἔτσι να μᾶς διαφυλάξει και κατά τήν *«προσιούσαν νύκτα ἀπό παντός ἐχθροῦ, ἀπό πάσης ἀντικειμένης ἐνεργείας διαβολικῆς και διλογισμῶν ματαίων και ἐνθυμύσεων πονηρῶν»*. Μέσα ἀπό τήν

εὐχή αὐτή ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ἡ καθαρότητα τῶν λογισμῶν και τῶν ἐνθυμήσεων ἀποτελεῖ βασική προϋπόθεση γιά να προετοιμασθεῖ ὁ πιστός. Κάποτε ρωτήθηκε μία γιαγιά, ἐάν πηγαίνει στόν ἐσπερινό, και αὐτή με ἀπλότητα, ἀλλά με θεολογικό βάθος και ἀκρίβεια, ἀπάντησε: *«Ακατάγνωτα, γιέ μου. Ὁ ἐσπερινός εἶναι τό προζύμι τῆς Κυριακῆς»*. Δηλαδή, τό ἀπαραίτητο μέσο γιά να βιώσει κάποιος τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπό τήν Θεία Λειτουργία. Ἀπό αὐτά πού ἀναφέραμε, ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ἐάν δέν ὑπάρχει ἡ κατάλληλη προετοιμασία και καθαρότητα, σε ὅποια γλώσσα και ἐάν ἀκούσει κανεῖς τήν Θεία Λειτουργία δέν θά μπορέσει να κατανοήσει και πολύ περισσότερο να ζήσει τίποτα. Γι' αὐτό ἐκεῖνος πού πραγματικά ποθεῖ τήν σωτηρία του και τήν ἔνωσή του με τόν Θεό, προσπερνᾶ τά ψευδοδιλήμματα τῶν μεταφράσεων και ἐπικεντρώνεται στό θέμα τῆς προετοιμασίας τοῦ ἑαυτοῦ του γιά να τό πετύχει. Ἔτσι, ἀφ' ἐσπέρας μελετᾶ, προσεύχεται, ἀγωνίζεται να διατηρεῖ τόν νοῦ και τίς αἰσθήσεις ἀπαλλαγμένα και ἐλεύθερα ἀπό εἰκόνες, πρόσωπα, καταστάσεις κ.λπ.

Δεύτερη προϋπόθεση, εἶναι ἡ

διάθεση με την οποία κάποιος προσέρχεται στον ναό. Πολλές φορές, σκεπτόμαστε τί ώρα θά πάμε στην εκκλησία. Συνήθως ρωτούμε, τί ώρα τελειώνει η Θεία Λειτουργία και πολύ σπάνια τί ώρα αρχίζει. Δίνουμε την εντύπωση ότι γίνεται κατά κάποιον τρόπο ως άγγραφία και για να καθησυχάσουμε την συνείδησή μας ότι εκκλησιασθήκαμε. Τόν τελευταίο καιρό παρατηρείται μία αύξηση στην προσέλευση των Χριστιανών στον ναό, αλλά τούτο οφείλεται στην νέα μόδα να προσκαλούνται όλοι οί συγγενείς στα έτήσια μνημόσυνα των δικών τους. Έτσι, βλέπει κανείς οί ναοί να είναι μισοάδειοι και να γεμίζουν προς τό τέλος της Θείας Λειτουργίας, πού θά τελεσθεί η ακολουθία του Μνημοσύνου, αγνοώντας οί Χριστιανοί ότι τό καθαυτό μνημόσυνο των κεκοιμημένων μας γίνεται κατά τήν

διάρκεια της Λειτουργίας. Μέ αυτά θέλω να πώ ότι, δυστυχώς, δέν προσερχόμαστε μέ πόθο, αγαθή διάθεση και αναζήτηση της κοινωνίας μας μέ τόν Θεό.

Τρίτη προϋπόθεση, είναι **ή στάση μας και ό άγώνας πού κάνουμε μέσα στον ναό.** Όσοι πραγματικά ποθούν και διπούν τήν συνάντησή τους μέ τόν Θεό «παλεύουν» μαζί Του. Άγωνίζονται να δοθούν σ' Αυτόν και να γευθούν τήν ζωοποιό Χάρη Του. Δέν σκέφτονται τί ώρα θά πάνε στον ναό, αλλά πότε θά βρεθούν «*στις αυλές του Κυρίου*». Μπαίνουν στον ναό και ή προσπάθειά τους και ό άγώνας τόν νοῦ στα νοήματα των εὐχών και δι' αυτών ό νοῦς να δεχθεί μέσα του τήν έλλαμψη του Φωτός της Χάριτος του Θεού. Στην εὐχή πού διαβάζει ό ιερέας πριν από τήν άνάγνωση του Άποστόλου και

του Εὐαγγελίου αναφέρονται τά έξής χαρακτηριστικά: «*Έλλαμψον εν ταῖς καρδίαις ήμῶν, φιλόανθρωπε Δέσποτα, τό της σῆς θεογνωσίας άκήρατον φῶς και τους της διανοίας ήμῶν διάνοιξον όφθαλμούς εις τήν των ευαγγελικῶν σου κηρυγμάτων κατανόησιν. Ένθες ήμῖν και τόν των μακαρίων σου εντολῶν φόβον, ίνα τας σαρκίνας επιθυμίας καταπατήσαντες, πνευματικήν πολιτείαν μετέλθωμεν, πάντα τά προς ευαρέστησιν τήν σήν και φρονοῦντες και πράττοντες*». Μέσα από τήν εὐχή, αυτή διαφαίνεται ότι μέ τήν τήρηση των εντολῶν του Θεού, τήν έσωτερική καθαρότητα και τόν άγώνα (άσκηση βίας στον εαυτό μας) φθάνουμε στην έλλαμψη της γνώσεως των μυστηρίων πού μās αποκάλυψε ό Θεός, διά της ενανθρωπήσεως του Υίου Του, και στην μετοχή του Φωτός της θείας Χάριτος.

Μοῦ έλεγε κάποιος ότι πῆγε σε μία Θεία Λειτουργία μέ τήν σκέψη και τήν διάθεση να αγωνισθεί χάριν της αγάπης του Χριστού. Ήθελε να δώσει κάτι παραπάνω στον Χριστό από αυτό πού συνήθιζε κάθε φορά να δίνει. Έτσι, αποφάσισε καθ' όλη τήν διάρκεια της Θ. Λειτουργίας να μίν κάθετα και να

αγωνίζεται, όσο είναι δυνατόν, να κρατά τόν νοῦ στα λόγια και νοήματά της. Και πράγματι, ενώ αγωνιζόταν, πλημμύρισε τήν ύπαρξή του τό Φῶς της Χάριτος του Θεού και ζούσε μία μοναδική και απεριγράπτη εμπειρία, πού διήρκεσε για μία όλόκληρη εβδομάδα. Μετά από αυτό, ήλθε άπλως να μέ ρωτήσει, πώς ήλθε ή Χάρη, πώς έφυγε και πώς θά τήν επανακτήσει.

Η κοινωνία του ανθρώπου μέ τόν Χριστό δέν είναι ένα κοινωνικό ή καθηκοντολογικό γεγονός, αλλά προσωπικό και ύπαρξιακό. Ό Χριστός δέν συναντάται μέ τήν μάζα, αλλά μέ τά πρόσωπα, πού είναι άξια και ποθούν να δεχθούν τήν θεία Του διδασκαλία και να άκούσουν τό οὐράνιο κάλεσμα Του. Συνεπώς, τό θέμα της κατανόησης και βίωσης της παρουσίας Του είναι έξ απόψεως του ανθρώπου και όχι του Θεού. Ό Θεός αναμένει να δει τήν διάθεσή μας και να τήν παραθέσουμε ενώπιόν Του, για να μπορεί να ενεργήσει μέσα στις καρδιές μας και να τίς μεταμορφώσει μέσα στο Φῶς της δόξας Του.

(Συνεχίζεται)

Πολυπολιτισμικότητα καί Ἐκκλησία

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου
Θεολόγου

Ηπανσπερμία λαδών, γλωσσῶν καί πολιτισμῶν, στήν ἐποχή μας εἶναι φαινόμενο παγκόσμιο καί μόνιμο καί ὀφείλεται σέ ποικίλα αἷτια, ὅπως οἰκονομικά, κλιματικά, πολεμικά κ.ἄ. Ἡ ὁμοιογένεια, θρησκευτική, ἐθνική ἢ ἄλλη, στή δομή τῶν κοινωνιῶν, τείνει νά ἐκλείψει, ἐνῶ κυρίαρχος ὅρος στήν καθημερινή πραγματικότητα, καί ἀσφαλῶς στή βιβλιογραφία, εἶναι ἡ πολυπολιτισμικότητα.

Ὁ ὅρος *πολυπολιτισμικότητα* προϋποθέτει, ἐννοιολογικά, τήν ὑπαρξη πολιτισμῶν, οἱ ὁποῖοι συνυπάρχουν σέ κάποιο συγκεκριμένο χῶρο. Εἶναι, ἐπομένως, ἀδόκιμη ἡ χρήση του ὡς δηλωτικῆ τῆς κατάστασης πού προκαλεῖται σέ διάφορες περιοχές τοῦ πλανήτη, κυρίως στίς οἰκονομικά ἀναπτυγμένες χῶρες, μέ τή μαζική συρροή ἐξαθλιωμένων ἀνθρώπων, πού ἀναζητοῦν καλύτερες συνθηκικές ζωῆς. Σέ ἀρκετές περιπτώσεις, οἱ οἰκονομικοί ἢ ἄλλης μορφῆς μετανάστες, μὴ ὄντες οἱ ἴδιοι φορεῖς ἑνός ἀνεπτυγμένου πολιτισμοῦ, δέν ἔχουν τίς προϋποθέσεις νά συμβάλουν στήν ὅποια διαπολιτισμική δραστηριότητα, μέ ἀποτέλεσμα νά αὐτοαπομονώνονται καί νά γκετοποιοῦνται.

Στό βιβλίον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων καί συγκεκριμένα στό β' κεφάλαιο, ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς

περιγράφει τό γεγονός τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς καί τά θαύματα πού ἐπακολούθησαν. Μεταξύ ἄλλων, ἀναφέρει ὅτι ἀνάμεσα στούς ἀκροατές τῶν Ἀποστόλων, βρισκόνταν ἀνθρώποι, πού κατοικοῦσαν σέ διάφορα μέρη τῆς γῆς καί εἶχαν διαφορετικές μητρικές γλώσσες. Εἶχαν, δηλαδή, διαφορετική πολιτισμική προέλευση, ἀσπάζονταν, ὡστόσο, τίς ἀρχές τῆς ἰουδαϊκῆς θρησκείας, εἴτε γιατί ἦταν Ἰουδαῖοι τῆς διασπορᾶς εἴτε γιατί ἀνήκαν στήν τάξη τῶν προσφύτων.

Στό προαναφερθέν χωρίον τῶν Πράξεων, αὐτό πού συνέδεε τούς Παρθοῦς, τούς Μήδους, τούς Ἑλαμίτες, τούς Ἕλληνας, τούς Ῥωμαίους, τούς Ἀραβες καί ἄλλους, δέν ἦταν κάποια κοινά πολιτισμικά στοιχεῖα, μέ τόν τρόπο πού γίνονται σήμερα κατανοητά. Τό κοινό μεταξύ τους ἦταν ἡ προσμονή τοῦ Μεσσία καί αὐτό πού τούς ὤθησε νά ἐνταχθοῦν ὡς μέλη στήν ἴδια οἰκογένεια, τήν Ἐκκλησία, ἦταν ἡ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι παρουσία Του ἀνάμεσα στούς. Ἀπό τήν ἡμέρα ἐκείνη τῆς Πεντηκοστῆς, πού εἶναι ἡ γενέθλια ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Παράκλητος δέν ἔπαυσε νά καθοδηγεῖ τούς ἀνθρώπους στά πνευματικά τους ἔργα. Ἡ παραγωγή πού προέκυψε καί συνεχίζει νά

προκύπτει ἀπό αὐτή τή συνεύρεση τοῦ θείου φωτισμοῦ καί τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας, εἶναι ὅ,τι καλύτερο ἔχει νά ἐπιδείξει ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμός. Εἶναι ὁ πολιτισμός τῶν πολιτισμῶν, ὅπως, εὐστοχα, ἔχει εἰπωθεῖ.

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς συνεχιζόμενη Πεντηκοστή, ἔχει ὡς κύριο λόγο ὑπαρξης τόν εὐαγγελισμό τῶν ἀνθρώπων καί τή χορήγηση σ' αὐτούς, μέσῳ τῆς λατρευτικῆς ζωῆς, τῶν δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εὐνόητο εἶναι ὅτι, ὅσο οἱ συνθηκικές καί οἱ ἐποχές δυσκολεύουν, ὁ ρόλος αὐτός θά γίνεται περισσότερο ἀναγκαῖος καί κρίσιμος. Στίς μέρες μας τό «*πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη*», ἀποκτᾶ ἕνα ἐντελῶς διαφορετικό περιεχόμενο, πού δέν ἀποφιλῶνει τήν ἱεραποστολή ἀπό τήν ἐξωτερική της διάσταση, ἀλλά στρέφει τό ἐνδιαφέρον στά ἔθνη, πού εἶναι πῶς δίπλα μας καί δέν ὑποφέρουν, ἀσφαλῶς, μόνο ἀπό σωματική πείνα. Πρός ὅλους αὐτούς, ἡ Ἐκκλησία ἔχει τήν εὐκαιρία καί τήν ὑποχρέωση νά ἀπευθύνει λόγο σωτηρίας καί νά ἐπιδείξει ἔμπρακτι ἀγάπη. Ὁ Κύριος εἶπε πῶς «*ἀπό τίς πέτρες ὁ Θεός μπορεῖ νά ἀναστήσει παιδιά τοῦ Ἀβραάμ*» καί ὅτι ἀκόμη «*θά καλέσει τά ἔθνη, κι αὐτά θά Τόν δοξάσουν*».

Ἀλλά καί πρὸς τά δικά της παιδιά πρέπει νά ἀπευθύνει λόγο ἡ Ἐκκλησία. Γιατί πολλά ἀπό αὐτά ἀνησυχοῦν καί φοβοῦνται ὅτι ἡ συμβίωση μέ ἄλλους, πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τή δική μας ὀρθόδοξη παράδοση, θά ὀδηγήσει στήν ἀλλοτριώση ἢ καί στήν ἐξα-

φάνιση τῆς θρησκευτικῆς καί τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας. Αὐτά τά συναισθήματα καί ἕνα εὐδιάκριτο φοβικό κλίμα ἀνάμεσα στούς πιστούς, δέν πρέπει νά ἀφεθοῦν νά κυριαρχήσουν. Οἱ πιστοί, πού ζοῦν μέσα τους τήν παρουσία τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δέν κινδυνεύουν ἀπό τίς ὑποτιθέμενες ἀλήθειες τῶν ἄλλων, γιατί πρώτιστα ἡ πίστη καί ἡ Ἐκκλησία μας δέν εἶναι ἔργα ἀνθρώπινα. Καί συνεπῶς, οἱ ἐπιδιώξεις καί οἱ ἐνέργειες τῶν ἀνθρώπων δέν μποροῦν νά τά βλάψουν. Σέ ἐξαιρετικά δυσμενέστερες ἐποχές καί συνθηκικές, ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός εἶχε πει τή γνωστή φράση: «*Ψυχή καί Χριστός χρειάζεται. Αὐτά τά δύο, κι ἂν ὅλος ὁ κόσμος πέσει ἐπάνω σας, κι ἂν σᾶς κάνουν κομμάτια, κι ἂν σᾶς τηγανίσουν, κανείς δέν μπορεῖ νά σᾶς τά πάρει*».

Ἡ ἐποχή μας, λοιπόν, καί ἡ χώρα μας εἶναι πολυπολιτισμικές. Ἡ ἱστορία, ὡστόσο, δέν γράφεται ἐρήμην τοῦ Θεοῦ. Δέν θά συμβεῖ ὅτιδήποτε δυσάρεστο, ἂν ὁ Κύριος δέν τό ἐπιτρέψει. Καί δέν θά τό ἐπιτρέψει, ἂν ἔμελλε προβάλλουμε μέ τή ζωή καί τά ἔργα μας τό ἦθος πού ἀρμόζει σέ Χριστιανούς. Αὐτό τό ἦθος, τό ὀρθόδοξο, τό λατρευτικό, ἔχει δώσει πολλά στόν παγκόσμιο πολιτισμό καί ἔχει ἀκόμη πολλά νά δώσει καί πολλούς νά σώσει.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τεροδιακ. Πολυβίου Λαμπρινίδη
Θεολόγου

Είναι απόλυτα φυσικό, οί Χριστιανοί, οί όποιοι κινούνται και δροϋν μέσα σ' ένα κράτος, νά ενδιαφέρονται για τήν πολιτική ζωή και νά φροντίζουν για τήν αντιμετώπιση και επίλυση προβλημάτων τά όποια αναφύονται στό κράτος, είτε ως άπλοι πολίτες είτε ως εκλελεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού, π.χ. δήμαρχοι, βουλευτές κ.τ.λ.

Πολλές φορές, τίθεται από τούς ανθρώπους ό προβληματισμός για τή σχέση της Έκκλησίας με τήν πολιτική ζωή ενός τόπου, και τή στάση πού πρέπει νά κρατεί ή Έκκλησία απέναντι στα διάφορα κόμματα και τούς πολιτικούς σχηματισμούς.

Θά πρέπει, προτού αναφερθούμε σε ότιδήποτε άλλο σχετικά με τό θέμα αυτό, νά ξεκαθαρίσουμε και νά διατυπώσουμε τήν άποψη ότι ή Έκκλησία δέν περιφρονεί τήν πολιτική, αλλά από τήν άλλη δέν μπορεί νά συσχηματίζεται με αυτή. Διότι, άκριβως, ή Έκκλησία δέν λειτουργεί, και δέν πρέπει νά λειτουργεί, ως ένας θεσμός του κόσμου τούτου, ως ένα κόμμα. Η Έκκλησία δρᾷ μέσα στον κόσμο, αλλά έχει τήν αναφορά της στον ουρανό. Ο σκοπός της Έκκλησίας μέσα στον κόσμο είναι πρωτίστως πνευματικός. Είναι ή μεταμόρφωση και ανακαίνιση του

ανθρώπου και του κόσμου και ή μετοχή τους στη δόξα του Θεού. Έχει σκοπό νά λάβει τον άνθρωπο από τά γήινα, τά φθαρτά, τά κοσμικά και νά τον ανυψώσει στα έπουράνια, στα αιώνια και άληθινά. Όταν ή Έκκλησία έγκλωβίζεται στην έγκοσμιότητα και προσπαθεί νά συμπεριφερθεί μόνο ως ένας θεσμός του κόσμου τούτου, τότε αυτόματα αποδυναμώνεται και άλλοτριώνεται.

Η πραγματική βοήθεια της Έκκλησίας προς τούς πολίτες προσφέρεται, όταν αυτή παραμένει πολιτικά και κομματικά άδέσμευτη. «Τό γάρ της Έκκλησίας όνομα ού χωρισμοϋ, αλλά ενώσεως έστι και συμφωνίας όνομα», θά αναφέρει χαρακτηριστικά στην Α' όμιλία του στην προς Κορινθίους έπιστολή του Άπ. Παύλου, ό μέγας τιάνας της Θεολογίας, Ιωάννης ό Χρυσόστομος. Βασικός στόχος, λοιπόν, της Έκκλησίας είναι ή ένότητα των ανθρώπων. Η Έκκλησία ένοποιεί, ανακαινίζει και ζωοποιεί τον κόσμο και σε καμία περίπτωση δέν μπορεί νά ταυτίζεται με τήν πολιτική έξουσία ή νά εϋνοεί τή δημιουργία κομμάτων, διότι αυτό άκριβως έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τή φύση της, με τό όλο της είναι. Ζώντας, μάλιστα, σ' ένα κόσμο με άνισότητες, με έριδες και ποικίλες

διαμάχες μεταξύ των ανθρώπων, καλείται νά συνεχίσει νά ένώνει τούς ανθρώπους, χωρίς, βεβαίως, ό κάθε άνθρωπος νά χάσει τήν ιδιαίτερή του ταυτότητα. Από τήν άλλη όμως πλευρά, σύμφωνα με τά όσα αναφέραμε πιο πάνω, ή Έκκλησία δέν περιφρονεί τήν πολιτική ζωή ή τήν κρατική έξουσία του τόπου στον όποιο δρᾷ. Άλλωστε, πάντοτε αυτή έχει ως αίτημά της προς τον Θεό, κατά τή Θεία Λειτουργία, τήν υγεία, τήν εϋμερία και προκοπή του κράτους και των άρχόντων του.

Οί Χριστιανοί καλούνται στό κράτος στό όποιο ζοϋν, νά πειθαρχοϋν, εκτελώντας όλες τίς υποχρεώσεις τους προς αυτό, αν θέλουν, βεβαίως, και οί ίδιοι νά απολαμβάνουν τά δικαιώματά τους ως πολίτες, όπως αυτά απορρέουν από τούς νόμους. Όμως, αν οί άπαιτήσεις των κρατούντων έρχονται σε αντίθεση με τό Εϋαγγέλιο, τότε, σύμφωνα με τό χωρίο των Πράξεων: «πειθαρχείν δεί Θεῷ μᾶλλον, ή ανθρώποις», τό θέλημα του Θεού πρέπει νά προτιμηθεί από αυτό των ανθρώπων. Έρχόμενοι, για παράδειγμα, στον έλληνικό χῶρο, σε δύσκολα χρόνια, όπως αυτά της Τουρκοκρατίας, κατά τά όποια οί Χριστιανοί διώκονταν για τήν πίστη τους, πολλοί ήταν αυτοί πού προτίμησαν νά θανατωθοϋν, με άποτέλεσμα τήν ανάδειξη νέφους Μαρτύρων, μένοντας πιστοί στό θέλημα του Θεού, παρά στό θέλημα των κρατούντων-κατακτητών, πού τούς πρότειναν νά αλλάξουν

τήν πίστη τους και νά άσπαστοϋν τον ισλαμισμό.

Άπό τήν άλλη, όταν ακόμα ή πολιτική έξουσία, επιδιώκει τήν υποτίμηση της Έκκλησίας και τήν προσπάθεια υποβάθμισης του ρόλου της, μέσα από τήν άσκηση, πολλές φορές, μίας πολεμικής, θέλοντας έτσι νά τήν αποβάλει από τή ζωή του λαού, ή όταν ακόμα προβαίνει σε πολιτικές αυθαιρεσίες, τότε ή Έκκλησία δέν μπορεί νά παραμείνει σιωπηλή, αλλά πρέπει νά αρθρώνει λόγο, προκειμένου νά προστατεύσει τό ποίμνίό της. Τό ίδιο όφείλει νά κάνει και σε δύσκολες για τήν πατρίδα περιόδους, όταν κρίνει ότι ή στάση της πολιτικής έξουσίας, κατά τήν άποψη της, δέν είναι ή ένδεδειγμένη. Έν προκειμένω, για τό θέμα του Κυπριακού, ή Έκκλησία δέν διεκδικεί πολιτικό ρόλο, αλλά αυτό δέν σημαίνει ότι θά μείνει άδιάφορη για ένα τόσο σοβαρό θέμα.

Έκείνο πού απαιτείται εν κατακλείδι, και είναι απόλυτα θεμιτό, δέν είναι μία σύγκρουση Έκκλησίας και Πολιτείας, αλλά αντίθετα, μία μεταξύ τους άγαστή συνεργασία. Μία τέτοια στάση ύπόσχεται πολλά και αποβαίνει προς όφελος όλου του λαού, διότι άκριβως ή ζωτανή παρουσία της Έκκλησίας στην δημόσια ζωή, εμπλουτίζει τήν Κοινωνία με τό πνεϋμα της χριστιανικής άγάπης και, παράλληλα, εμποδίζει τήν επικράτηση της βίας και κάθε είδους άταξίας. Έτσι, διασφαλίζεται ή τάξη και ή άρμονία μέσα στο κράτος.

Ὁ Γέρον Εὐμένιος Σαριδάκης¹

Ἀναστασίας Ὅπλου
Θεολόγου

Βίος

Ὁ π. Εὐμένιος Σαριδάκης γεννήθηκε τό 1931 στήν Ἐθιά τοῦ Νομοῦ Ἡρακλείου Κρήτης καί ἦταν τό ὄγδοο παιδί μίας φτωχῆς καί πιστῆς οἰκογένειας. Ἐγινε μοναχός σέ ἡλικία 17 χρονῶν, λαμβάνοντας τό ὄνομα Σωφρόνιος στήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Νικήτα, πού βρίσκεται στά νότια τῆς Κρήτης. Το 1954 κατατάγηκε στόν στρατό, καί πρίν προλάβει νά ὀλοκληρώσει τή θητεία του, προσβλήθηκε ἀπό τή νόσο τῆς λέπρας. Ὄταν πληροφορήθηκε ὅτι ἔπασχε ἀπό λέπρα, χάρηκε πολύ, καί τό θεώρησε ὡς ἰδιαίτερη εὐλογία στή ζωή του ἀπό τόν Θεό, γιατί ἤξερε ὅτι ὅσο πιό μεγάλη ἀσθένεια εἶχε, τόσο μεγαλύτερος θά ἦταν ὁ σταυρός, πού θά τόν ὀδηγοῦσε σέ

μεγαλύτερη Ἀνάσταση! Δοκιμάστηκε σκληρά ἀπό τήν ἀσθένεια τῆς λέπρας. Ἡ λέπρα τόν ἔφερε στό Νοσοκομεῖο «Λοιμωδῶν», στήν Ἁγία Βαρβάρα Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ θεραπεύτηκε τελείως, ἀλλά, βλέποντας τόν ἀνθρώπινο πόνο, ἀποφάσισε νά παραμείνει στό Νοσοκομεῖο, γιά νά βοηθήσει ὅσο μποροῦσε στήν ἀνακούφιση τῶν συνανθρώπων του. Ἀργότερα, ἀφοῦ χειροτονήθηκε ἱερέας, ἀνέλαβε τό ἔργο τοῦ ἐφημερίου καί πνευματικοῦ στόν ναό τοῦ Νοσοκομείου «Λοιμωδῶν».

Μετά τή θεραπεία του ἀπό τή λέπρα, ἐμφανίστηκαν καί ἄλλα προβλήματα υγείας στόν Γέροντα. Προβλήματα στά μάτια, στά νεφρά, στά πόδια, ἀλλά καί διαβήτης. Ἀκόμη, εἶχαν ἀνοίξει πληγές

στά πόδια του καί πονοῦσε πάρα πολύ. Ποτέ, ὅμως, δέν παραπονήθηκε, ἀλλά ὑπέμενε τούς πόνους μέ ἀξιοθαύμαστη καρτερία καί ὑπομονή σάν ἄλλος Ἰώβ. Παρέβλεπε τούς ἀφόρητους πόνους καί τελοῦσε τή Θεία Λειτουργία ὡς νά ἦταν υγιέστατος. Τά τέσσερα τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἦταν ὀλοκληρωτικά τυφλός, ἀλλά λειτουργοῦσε, δούλευε καί ὑπηρετοῦσε τόν κόσμο, ὅπως προηγουμένως.

Στό Νοσοκομεῖο «Λοιμωδῶν» εἶχε τήν εὐλογία νά γνωρίσει τόν λεπρό ἅγιο μοναχό Νικηφόρο, πού, ἄν καί τυφλός ἀπό τήν ἀσθένειά του, ἔγινε μέγας πνευματικός πατέρας τῶν Χριστιανῶν καί δάσκαλος τοῦ Γέροντα Εὐμένιου. Ὁ π. Νικηφόρος ἦταν πνευματικό τέκνο τοῦ Ἁγίου Ἀνθίμου τῆς Χίου. Στό πρόσωπό του, ὁ π. Εὐμένιος βρῆκε τόν ἄνθρωπο τῆς προσευχῆς, πού παρακαλοῦσε τόν Θεό νά τοῦ στείλει.

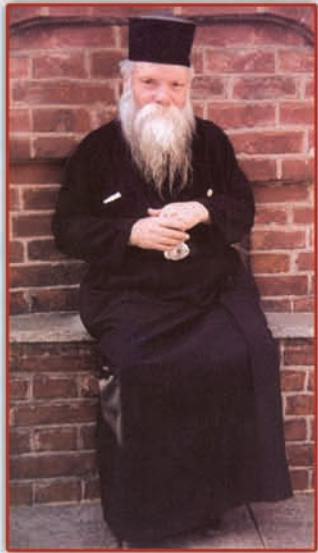
Ὁ π. Εὐμένιος στό Νοσοκομεῖο «Λοιμωδῶν», ὅπως εἶπε κάποιος, «θά ἀρχίσει τό ποιμαντικό του ἔργο, πού μπροστά του γονατίζουν οἱ ἔχοντες θεολογικά πτυχία καί ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα». Ἡ ἀγάπη του καί ὁ ἀσκητικός του ἀγώνας ἔφεραν σ' αὐτόν τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί ὁ ταπεινός ἱερέας τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων,

Κοσμᾶ καί Δαμιανοῦ, μέσα στό «Λοιμωδῶν», ἔφτασε σέ μεγάλο ὕψος ἀγιότητας -τό ὁποῖο διατηροῦσε κρυφό ὅσο μποροῦσε- καί ἀξιώθηκε νά λάβει τό προορατικό χάρισμα, νά ζήσει ὑψηλά πνευματικά βιώματα καί ὁράματα καί νά βοηθήσει πάρα πολλούς ἀνθρώπους κάθε κοινωνικῆς τάξης καί μορφωτικοῦ ἐπιπέδου, ὄχι μόνο μέ τίς συμβουλές καί τήν προσευχή του, ἀλλά καί μέ τήν ἀγιασμένη παρουσία του.

Ὁ Γέροντας ἦταν ἕνας ἰδιαίτερα γελαστός ἄνθρωπος -τό γέλιο του ἦταν ἕνα ἀπό τά χαρακτηριστικά του. Σημειώνει ὁ μοναχός Σίμων, ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου: «Ὁ παππούλης γελοῦσε, γελοῦσε πολύ. Γελοῦσε μέ ἐμᾶς τούς ἀνθρώπους καί μᾶς μετέδιδε τή χαρά του. Γελοῦσε μέ τούς ἁγίους, μέ τήν Κυρία Θεοτόκο, μέ τούς ἀγγέλους, καί μᾶς μετέδιδε πάλι τή χαρά τῶν ἁγίων, τῆς Κυρίας Θεοτόκου, τῶν ἀγγέλων, γι' αὐτό, ὅταν πηγαίναμε ἐκεῖ, μπορεῖ νά ἤμασταν στενοχωρημένοι καί κουρασμένοι, ψυχικά ἢ σωματικά, ἀλλά φεύγαμε..., πετώντας».

Ὁ κ. Χατζηγεωργίου λέει γιά τόν Γέροντα: «Ὅποιος τόν πλησίαζε, ἔβλεπε ἕναν ἱερέα, ἕναν καλόγερο, μέ ἔντονη χαρά στό πρόσωπό του. Αὐτή ἡ χαρά, πολλές

1. Πηγή: Σίμωνος Μοναχοῦ, *Πατήρ Εὐμένιος. Ὁ κρυφός ἅγιος τῆς ἐποχῆς μας*, Ἀθήνα 2010.

τῶν κλειστῶν χειλιῶν του, ὅταν ἔμενε σιωπηλός. Τό καταλάβαινες ὅτι ἦταν γέλια ἑνός χαριτωμένου ἀνθρώπου, μίας καρδιάς ξέχειλης ἀπό ἀληθινή θεία γαλήνη καί χαρά, πού χυνόταν ἔξω καί δρόσιζε, ξενίζοντας τούς ἄλλους. Ἦταν ἐμφανές ὅτι ὁ π. Εὐμένιος προσπαθοῦσε νά συγκρατηθεῖ ἀπό ταπεινώση, νά μή φανεῖ αὐτή ἡ ἀγία ἰδιαιτερότητα, μά δέν τό κατάφερνε πάντοτε».

Ἐνα ἄλλο χάρισμα πού ὁ Θεός τοῦ δώρισε, ἦταν τὰ δάκρυα. Πολλές φορές εβγαίνε ἀπό τό Ἱερό, κατά τή Λειτουργία, μέ τὰ γένια του βρεγμένα ἀπό τὰ δάκρυα, ἀφοῦ προσευχόταν μέ πόνο γιά ὅλους τους πονεμένους καί δυστυχημένους συνανθρώπους μας.

Ὁ π. Εὐμένιος ἀγαποῦσε ὅλο τόν κόσμο, κάθε ἄνθρωπο προσωπικά. Ἦταν τόσο μεγάλη ἡ

φ ο ρ έ ς , ἀγάπη του πρὸς τούς ἀνθρώπους, ὥστε πάντα τούς δεχόταν ὅλους. Δέν εἶχε συγκεκριμένες ὥρες καί μέρες πού δεχόταν τόν κόσμο. Ἦταν «24ωρος σταθμός Πρώτων Βοηθειῶν». Ἦταν ἔτυχε φορές πού μέ 39 βαθμούς πυρετό ἔξομολογοῦσε. Ὅταν ἀκόμα εἶχε φρικτούς πόνους δέν ἔδιωχνε κανένα καί προσευχόταν πρόθυμα γιά τὰ διάφορα προβλήματα πού ἀντιμετώπιζαν. Ἡ φιλοξενία του ἦταν παροικιῶδης. Δέν ὑπῆρχε περίπτωση νά φύγει κάποιος ἀπό ἐκεῖ, χωρίς νά τόν κερᾶσει ἢ νά τοῦ δώσει κάτι νά πάρει μαζί του. Ὅ,τι πράγματα τοῦ ἔπαιρναν, τὰ μοίραζε ἀπλόχερα, χωρίς νά ἀφήνει κάτι γιά τόν ἴδιο. Μάλιστα, ἡ χαρά του ἦταν νά διακονεῖ ὁ ἴδιος τόν κόσμο. Ἦβαζε τούς ἐπισκέπτες νά κάθονται καί τούς ὑπερετοῦσε ὁ ἴδιος. Ποτέ του δέν παραπονέθηκε ὅτι κουράστηκε.

Ἄλλο χαρακτηριστικό τοῦ παππούλη ἦταν τό ἀκατάκριτο. Ὁ π. Εὐμένιος δέν κατηγοροῦσε ποτέ του κανένα, μονάχα τόν ἑαυτό του ἔκρινε πολύ αὐστηρά. Ἀλλά πάντοτε δικαιολογοῦσε τούς ἄλλους καί κάλυπτε τὰ ἐλαττώματά τους. Ὅταν τόν στενοχωροῦσε κάποιος ἔλεγε: «Δέν πειράζει, ὅ,τι μπορεῖ ὁ καθένας».

Ὁ Γέροντας ἦταν πολύ φιλόκλουθος. Δέν παρέλειπε καμιᾶ ἀκολουθία τοῦ εἰκοσιτετραώρου,

ἐνῶ πρόσθετε καί ἄλλες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι, ὅταν ἕνας Ἠγούμενος ἀπό μία Μονή τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἔτυχε νά ἐκκλησιαστεῖ ἐκεῖ, ἀνέφερε τὰ ἑξῆς: «Οὔτε ἐμεῖς στό Ἅγιον Ὁρος, δέν λέμε τόσα πολλά κάθε μέρα». Ὅταν λειτουργοῦσε, μνημόνευε χιλιάδες ὀνόματα, ζώντων καί κεκοιμημένων, ἀφοῦ γνώριζε πόσο μεγάλη χαρά τούς πρόσφερε.

Ὡς πνευματικός, ὁ Γέροντας Εὐμένιος ἦταν πολύ διακριτικός καί ἡ πατρική του ἀγάπη σέ ἀλλοίωσε. Σέ ἔκανε νά νιώθεις ὅτι μπροστά σου εἶχες τόν πατέρα σου καί ἔτσι μπορούσες νά ἀνοίξεις τήν καρδιά σου, χωρίς κανένα δισταγμό. Ὁ τρόπος πού ἔξομολογοῦσε ἦταν ἰδιαιτερός. Στεκόταν στήν Ὁραία Πύλη ἢ στή δεξιά πόρτα τοῦ Ἱεροῦ, ἐνῶ ὁ πιστός στεκόταν ὄρθιος μπροστά του, καλλιεργώντας, ἔτσι, τή σύντομη ἔξομολόγηση.

Ἡ μυστική ζωή τοῦ ἁγίου Γέροντα δέν εἶναι εὐρύτερα γνωστή. Ὅμως, ἔχει ἰδιαιτέρη σημασία ἡ παρακάτω προσευχή του πού δηλώνει τήν εὐρύτητά του καί τήν οἰκουμενική συνείδηση πού εἶχε. Διηγεῖται ἕνας ἐπίσκοπος ἀπό τήν Κύπρο, ὁ ὁποῖος γνώρισε προσωπικά τόν Γέροντα: «Ἐνα πολύ σημαντικό περιστατικό, πού θυμοῦμαι ἀπό τόν Γέροντα Εὐμένιο, εἶναι μία προσευχή πού ἔκανε:

“Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, θέλω νά σώσεις ὅλους τούς ἀνθρώπους”. “Κι ἐχάρη ὁ Θεός”, μοῦ ἔλεγε. “Καί μετά εἶπα: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, θέλω νά σώσεις ὅλους τούς Καθολικούς. Καί ὅλους τούς Προτεστάντες, Χριστέ μου, θέλω νά σώσεις. Κι ἐχάρη ὁ Θεός. Θέλω νά σώσεις καί τούς Μουσουλμάνους καί ὅσους ἀνήκουν σέ ὅλες τίς θρησκείες, καί τούς ἀθέους ἀκόμα θέλω νά σώσεις. Κι ἐχάρη πολύ ὁ Θεός. Καί τοῦ εἶπα: Χριστέ μου, θέλω νά σώσεις ὅλους τούς ἀπ’ αἰῶνος κεκοιμημένους ἀπό Ἀδάμ μέχρι τώρα. Κι ἐχάρη ὁ Θεός πολύ. Καί εἶπα: Θεέ μου, θέλω νά σώσεις καί τόν Ἰούδα. Καί στό τέλος εἶπα: Θέλω νά σώσεις καί τόν διάβολο. Κι ἐλυπήθη ὁ Θεός”. Τοῦ λέω: Γιατί λυπήθηκε ὁ Θεός; “Διότι θέλει ὁ Θεός καί δέν θέλουν αὐτοί”, μοῦ ἀπάντησε, “δέν ὑπάρχει ἴχνος καλῆς θελήσεως σωτηρίας στόν διάβολο”. Καλά, τοῦ εἶπα, πῶς κατάλαβες ἐσύ πότε ὁ Θεός χαίροταν καί πότε ἐλυπήθη; Καί μοῦ λέει: “Ἀμα ἡ καρδιά σου γίνε ἕνα μέ τήν καρδιά τοῦ Χριστοῦ, αἰσθάνεσαι αὐτά πού αἰσθάνεται”. Δηλαδή ἀντιλαμβάνεσαι τί εὖρος εἶχε ἡ καρδιά αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου; Αὐτό εἶναι ἀπό τὰ πιό δυνατά πού ἔχω ἀκούσει καί δέν τό ἔχω ἀκούσει ἀπό κανένα ἄλλο. Κι

Διδασκαλία

Είναι χαρακτηριστικό, ότι όλα όσα έλεγε και περιέγραφε ο Γέροντας τά ζούσε πρώτα εμπειρικά, δέν τά είχε άπλά διαβάσει σέ κάποιο βιβλίο.

1) Ό Γέροντας έλεγε: «*Νά αγαπάμε τόν Θεό και νά μή χορταίνουμε νά Τόν αγαπάμε*». Σέ έρώτηση πρός τό Γέροντα γιά τό τί μās χρειάζεται πρώτα, ό Γέροντας άποκρίθηκε ότι μās χρειάζεται ή αγάπη του Θεού. Όταν αγαπάμε τόν Θεό, αγαπάμε και τήν εικόνα Του, τόν άνθρωπο. «*Ό άνθρωπος αισθάνεται ότι πετά στον ούρανό, ότι έχει φτερά και πετά, όταν έχει αγάπη Θεού, όταν αγαπά. Χωρίς αγάπη δέν μπορεί νά πετάξει. Δέν μπορεί νά κάνει καλό έργο χωρίς αγάπη. Πώς θά βοηθήσουμε κάποιον, αν δέν τόν αγαπούμε;... Όταν αγαπά ό άνθρωπος, ό Θεός μπαίνει μέσα στην καρδιά μας και φεύγει ό διάβολος. Όποιος αγαπά τόν Θεό διψά άχόρταγα νά όμιλεί μέ Αυτόν. Δέν αγαπά τίποτε άλλο. Αυτός πού αγαπά τόν Θεό, αγαπά και ό,τι είναι του Θεού... Τίποτε δέν έτίμησε ό Θεός, όσο έτίμησε τόν άνθρωπο. Τίποτε δέν αγάπησε ό Θεός, όσο αγάπησε τόν άνθρωπο*».

2) Ό π. Εύμένιος είχε σάν βασικό του μέλημα τήν άποκατάσταση τής σχέσης του ανθρώπου

μέ τόν Θεό, γιατί γνώριζε εμπειρικά ότι ό άνθρωπος μόνο κοντά στον Θεό αναπαύεται πραγματικά. Χαρακτηριστικά, ό μοναχός Σίμων σημειώνει: «*Μās έλεγε νά μίν άμαρτάνουμε, όχι γιά νά είμαστε καλοί άνθρωποι, αλλά γιά νά μίν διαταράσσεται ή καλή μας σχέση και ή επικοινωνία μέ τόν Θεό Πατέρα μας. Μās έλεγε νά κοινωνούμε συχνά, γιά νά είμαστε συνέχεια συνδεδεμένοι μαζί Του*». Δέν ήθελε νά χάνουν οι πιστοί τί χαρά τής σχέσης τους μέ τόν Χριστό. Έγραφε σέ μία επιστολή του στον εξάδελφό του, Άντώνιο Σαριδάκη: «*Άς παρακαλέσωμεν, αδελφέ μου, τόν Χριστόν μας νά μās στείλη τήν θείκην Του Χάριν, νά φωτίση τόν νού μας και τήν ψυχήν μας, νά μās βοηθήση νά γνωρίσωμεν τό καλόν από τό κακόν, νά μās δυναμώση μέ τήν θείκην Του δύναμιν, νά Τόν αγαπήσωμεν και νά Τόν αγαπούμεν πάντοτε, περισσότερο από τόν έαντόν μας και περισσότερο από όλον τόν κόσμον και νά θεωρούμεν τόν κόσμον, τά του κόσμου και πάντα τά έν τῷ κόσμῳ, άμαρτίας, ήδονάς και άπολαύσεις, σκύβαλα, ίνα Χριστόν τόν άθάνατον βασιλέα κερδίσωμεν και κληρονομήσωμεν. Διότι ή άμαρτία, αί ήδονά και αί άπολαύσεις δέν αναπαύουν και δέν ξεκουράζουν τόν*

άνθρωπον».

3) Ό Γέροντας Εύμένιος ύπογράμμισε τήν άξία τής ύποποιοϋ ταπεινώσης. Γράφει και πάλι σέ μία επιστολή του στον εξάδελφό του, Άντώνιο Σαριδάκη: «*Ό άγιος Ίσιδωρος Πηλουσιώτης λέγει ότι τίποτε δέν σώζει τόσον σίγουρα τόν άνθρωπον όσον ή βαθειά ταπεινώσις. Η ταπεινώσις και χωρίς πολλά καλά έργα σώζει τόν άνθρωπον, ενώ τά καλά έργα, χωρίς τήν άγίαν ταπεινώσιν, δέν σώζουν. Είναι ή πύλη του ούρανοϋ. Χωρίς ταπεινώσιν δέν μπορούν νά μās δοθούν χαρίσματα. Και νά έχουμε κάποιο χάρισμα, όταν δέν έχωμεν ταπεινώσιν, φεύγει*».

4) Ό προαναφερθείς Κύπριος επίσκοπος σημειώνει ότι ό Γέροντας έδινε προτεραιότητα στις άκολουθίες και λιγότερη σημασία στην εϋχή «*Κύριε Ίησοϋ Χριστέ, έλέψόν με*». Πίστευε ότι ή άκολουθία έχει τόν ίδιο βαθμό Χάριτος, όπως και ή ωραία προσευχή του Ίησοϋ. Τόνιζε, δηλαδή, τί μεγάλη Χάρη πού έχουν οι άκολουθίες και ή Θεία Λειτουργία, τό Μυστήριο των Μυστηρίων.

Είθε, διά πρεσβειών του πατρός Εύμενίου, ό Κύριος νά παρέχει σ' όλους πλούσια τί Χάρη Του.

αυτό τό καταλάβαινε από τήν ένταση τής Χάριτος. Άνάλογα μέ τόν βαθμό τής Χάριτος, άντιλαμβανόταν τί λύπη ή τί χαρά Του, σ' αυτό πού ό ίδιος έλεγε ή έκανε».

Είναι άξιοσημείωτο αυτό πού ό Γέροντας Πορφύριος έλεγε γιά τόν Γέροντα Εύμένιο: «*Νά πηγαίνετε νά παίρνετε τήν εϋχή του Γέροντα Εύμενίου, γιατί είναι ό κρυμμένος Άγιος των ήμερών μας. Σάν τόν Γέροντα Εύμένιο βρίσκει κανείς κάθε διακόσια χρόνια*».

Τά δύο τελευταία χρόνια τής ζωής του τά πέρασε στο Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» και τήν 23η Μαΐου 1999 παρέδωσε τό πνεϋμα του στον Κύριο και τάφηκε, σύμφωνα μέ τήν επιθυμία του, στον τόπο πού γεννήθηκε, στην Έθιά.

ΤΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΟΥΝ ΤΑ ΑΞΙΩΜΑΤΑ;

Ἑλένης Ἀναστασίου
Ἐκπαιδευτικοῦ

Μεσημέρι Δευτέρας, καί ἡ Χριστίνα μόλις γύρισε ἀπό τό σχολεῖο. Ἐπλυνε τά χέρια της, κάθισε στό τραπέζι γιά φαγητό, ἔκανε τόν σταυρό της καί, ἀφοῦ ἔφαγε τήν πρώτη μπουκιά, ἄρχισε νά συζητᾶ μέ τή μητέρα της.

- Μαμά, τήν Κυριακή τό πρωί, τά παιδιά τῆς τάξης μου κανόνισαν νά πᾶμε σ' ἕνα πάρκο νά παίξουμε. Θά μέ πᾶς, ἔτσι;

- Χριστίνα μου, τήν Κυριακή πηγαίνουμε ἐκκλησία. Τό ξέχασες;

- Ὅχι, δέν τό ξέχασα. Καί εἶπα στούς συμμαθητές μου νά πᾶμε πῶ

μετά, ἀλλά εἶπαν ὅτι ἔτσι δέν θά ἔχουμε ἀρκετή ὥρα καί ὅτι ἐκκλησία ἔχει κάθε Κυριακή. Ἡ τάξη, ὁμως, μία φορά κάθε τόσο κανονίζει νά πάει γιά παιχνίδι μέσα στό Σαββατοκύριακο. Ἐγώ τούς εἶπα ὅτι γιά μᾶς εἶναι σημαντική κάθε Κυριακή, κι ὅταν εἶδαν ὅτι ἐπέμενα, μοῦ εἶπαν ὅτι εἶμαι ἡ πρόεδρος τῆς τάξης καί πρέπει νά πᾶω μαζί τους κι ὅτι, ἂν δέν πᾶω, θά μέ βγάλουν ἀπό πρόεδρο.

- Καί ξέρουν αὐτοί καλύτερα τί πρέπει καί τί δέν πρέπει νά κάνεις;

- Μά θά μέ βγάλουν ἀπό πρόεδρο! Τό ἐννοοῦσαν!

- Ἔλα, κάθισε ἐδῶ κοντά μου νά σοῦ πῶ μία ἱστορία. Ἦταν κάποτε τρεῖς σπουδαῖοι ἄντρες, μέ θέσεις καί ἀξιώματα· ὁ Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος καί ὁ Ἰωάννης. Μάλιστα, ὁ Βασίλειος καί ὁ Γρηγόριος ἦταν φίλοι. Ἀγαποῦσαν, ὁμως, πολύ τόν Θεό καί ἡ πίστη τους εἶχε τήν πρώτη θέση στήν καρδιά καί τή ζωή τους. Μία μέρα, ὁ αὐτοκράτορας ἔστειλε κάποιον νά πείσει τόν Βασίλειο νά ἀλλάξει πίστη καί νά γίνει αἰρετικός. Ἐκεῖνος, βέβαια, ἀρνήθηκε καί τοῦ ἀπάντησε:

- «Ἐμεῖς εἴμαστε ἥρεμοι καί

πρᾶοι ἄνθρωποι καί ὑποχωροῦμε, ὅταν πρόκειται γιά προσωπικά μας θέματα. Ὅταν, ὁμως, πρόκειται γιά τήν πίστη μας στόν Θεό, δέν ὑπολογίζουμε τίποτε, ἀγωνιζόμαστε μέχρι θανάτου, χωρίς νά φοβόμαστε ὀποιοδήποτε βασανιστήριο. Νά τά πεῖς καί νά τ' ἀκούσει αὐτά κι ὁ βασιλιάς».

- Δέν ἦταν ντροπή νά πεῖ ἔτσι γιά τόν βασιλιά;

- Θά ἦταν μεγαλύτερη ντροπή νά ἀρνηθεῖ τόν Χριστό, ὅποιος κι ἂν τοῦ τό ζητοῦσε αὐτό, ἀκόμα κι ὁ ἴδιος ὁ βασιλιάς.

- Ἄς δοῦμε καί τούς ἄλλους δύο. Ὁ Γρηγόριος ἦταν ἐπίσκοπος στήν πατρίδα του, κι ἐπειδή ἦταν πολύ ἱκανός, ἔγινε στή συνέχεια Ἀρχιεπίσκοπος στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐπιπλέον, ἦταν καί φίλος μέ τόν αὐτοκράτορα. Κάποιοι, ὁμως, πού τόν ζήλευαν, εἶπαν ὅτι δέν ἐκλέγηκε δίκαια στόν πατριαρχικό θρόνο. Τότε, παραιτήθηκε, γιατί δέν ἠθελε νά ἔχει πάρε-δῶσε μέ κοσμικούς ἄνθρώπους. Προτίμησε νά χάσει τό ἀξίωμά του καί νά ἐπιστρέψει στήν πατρίδα του, ἀλλά νά εἶναι ἀπλός καί ταπεινός, ὅπως τόν ἠθελε ὁ Χριστός.

- Καί ὁ Ἰωάννης;

- Ὁ Ἰωάννης ἔγινε κι αὐτός Ἀρχιεπίσκοπος στήν Κωνσταντινούπολη σέ μία περίοδο πού αὐτοκράτειρα, ἦταν μία γυναίκα ὅχι πολύ εὐσεβής καί πού ἡ ζωή της δέν ἦταν σωστή. Ὁ Ἰωάννης δέν

συμβιάστηκε μαζί της, καί τῆς ἔκανε παρατήρηση. Γι' αὐτό ἐξορίστηκε καί πέθανε στήν ἐξορία, μέσα σέ πολλές δυσκολίες καί κακουχίες. Ἐμεινε, ὁμως, σταθερός στίς ἀρχές του.

- Θά πρέπει νά ἦταν πολύ γενναῖοι ἄνθρωποι αὐτοί οἱ τρεῖς!

- Γενναῖοι στήν ψυχή, γιατί τούς ἔδινε δύναμη ὁ Χριστός μας, ἐπειδή προσπαθοῦσαν νά τηρήσουν τό θέλημά Του. Οἱ τρεῖς αὐτοί ἄντρες, Χριστίνα μου, εἶναι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καί ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

- Ἀλήθεια; Ἦταν πράγματι σπουδαῖοι! Τώρα πού εἶναι κοντά καί ἡ γιορτή τους, θά μιμηθῶ τό παράδειγμά τους. Ἐγώ θά πᾶω ἐκκλησία τήν Κυριακή καί, ἂν μέ θέλουν, θά πᾶω νά βρῶ τούς συμμαθητές μου στό πάρκο πῶς μετά. Ἀλλιῶς, ἄς μείνω ἔξω ἀπό τήν παρέα τους. Θά εἶμαι σέ ἄλλη παρέα, στήν πῶς ὁμορφη, τήν παρέα τῶν παιδιῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἄς μέ βγάλουν κι ἀπό πρόεδρο. Τί σημασία ἔχουν τά ἀξιώματα;

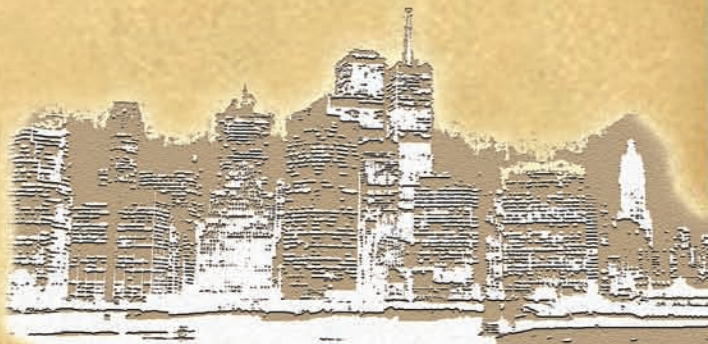
Ἡ μητέρα χαμογέλασε εὐχαριστημένη καί ἀγκάλιασε γλυκά τό κοριτσάκι της. Ἡ Χριστίνα εἶχε πετύχει κάτι σπουδαῖο αὐτή τή μέρα. Ἐβαλε τόν Χριστό πάνω ἀπ' ὅλα, μιμούμενη τό παράδειγμα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καί σίγουρα βγήκε κερδισμένη.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΜΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
Δ' ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2011

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2011

ΔΕΥΤΕΡΑ 24

Εισηγητής:

Λίδεσιμολογιώτατος

Δημήτριος Μπαθρέλος.

Θέμα: «Η πολυπολιτισμική κοινωνία μας ως πρόκληση αφύπνισης».

Ώρα: 6.30' μμ - 8.30' μμ
στήν αίθουσα του Ίδρυματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στο προαύλιο του Καθεδρικού Ναού Αγίου Ιωάννου Λευκωσίας (παραπλεύρως Ίεράς Αρχιεπισκοπής).

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

ΔΕΥΤΕΡΑ 21

Εισηγητής:

Νικόλαος Βασιλειάδης,

Θεολόγος - Συγγραφέας.

Θέμα: «Τό 'Ισλάμ στή ζωή μας».

Ώρα: 6.30' μμ - 8.30' μμ
στήν αίθουσα του Ίδρυματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' Ίεράς Αρχιεπισκοπής.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2010

ΔΕΥΤΕΡΑ 21

Εισηγητής:

Πανοσιολογιώτατος
 Αρχιμανδρίτης π. Βασί-
 λειος Γοντικάκης Προη-
 γούμενος Ἱεραῶν Μονῆς
 Ἰβήρων Ἁγίου Ὄρους.

Θέμα: «Ἡ ὀρθόδοξη
 Ἐκκλησία μέσα στην
 σύγχρονη πολυπολιτισμ-
 κή κοινωνία».

Ὑρα: 6.30' μ.μ. - 8.30' μ.μ.
 στην αἴθουσα τοῦ Ἰδρύμα-
 τος Ἀρχιεπισκόπου
 Μακαρίου Γ' Ἱεραῶν
 Ἀρχιεπισκοπῆς.

ΜΑΪΟΣ 2011

ΔΕΥΤΕΡΑ 2

Εισηγητής:

Σεβασμώτατος Μητροπο-
 λίτης Μεσογαίας καί
 Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος.
 Θέμα: «Ἐκκλησιαστικές
 ἀντιστάσεις στὸν ὀδοστρωτή-
 ρα τῆς παγκοσμιοποίησης».

Ὑρα: 7.00' μ.μ. - 9.00' μ.μ.
 στην αἴθουσα τοῦ Ἰδρύμα-
 τος Ἀρχιεπισκόπου Μακα-
 ρίου Γ' Ἱεραῶν Ἀρχιεπισκοπῆς.

ΜΑΪΟΣ 2011

ΔΕΥΤΕΡΑ 23

Εισηγητής:

Σεβασμώτατος Μητροπο-
 λίτης Ναυπάκτου καί Ἁγίου
 Βλασίου κ. Ἱερόθεος.

Θέμα: «Ὁ ὀρθόδοξος καί
 Δυτικός τρόπος ζωῆς».

Ὑρα: 7.00' μ.μ. - 9.00' μ.μ.
 στην αἴθουσα τοῦ Ἰδρύμα-
 τος Ἀρχιεπισκόπου Μακα-
 ρίου Γ' Ἱεραῶν Ἀρχιεπισκοπῆς.

• Τὸ πρόγραμμα τελεῖ ὑπὸ τὴν εὐλο-
 γία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκό-
 που Κύπρου κ.κ. Χρυσοστόμου Β'.

• Ὑπεύθυνος Προγράμματος καί Συ-
 ντονιστής: Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος
 Καρπασίας κ. Χριστοφόρος.

